SAAN A KANAYON NGA ANTIBIOTIKO TI SUNGBAT.

Makaisalakan kadagiti biag dagiti antibiotiko. Ti panangpasayaat iti wagas dagiti propesional a mangtartaripato iti salun-at iti panagpreskribirda kadagiti antibiotiko, ken iti wagas ti panangtomartayo kadagiti antibiotiko, makatulong a mangtaginayon iti salun-attayo ita, makatulong a manglaban iti ikekettat iti antibiotiko, ken mangsigurado a dagitoy nga agas a makaisalakan iti biag, addada para kadagiti masakbayan a henerasion.

AMMUEN NO ANIA DAGITI ANTIBIOTIKO

NAINSIRIBAN A PANAGUSAR, KASAYAATAN A TARIPATO

Dagiti Kinapudno:

No kasapulan ti pasiente dagiti antibiotiko, ad-adu ti benepisiona no maidilig kadagiti risgo dagiti madi nga epekto wenno ikekettat iti antibiotiko.

No saan a kasapulan dagiti antibiotiko, saandaka a matulongan, ken dangrandaka latta dagiti madi nga epektona.

Dagiti kadawyan a madi nga epekto dagiti antibiotiko ket pakairamanan ti bubudo, panagulaw, panagdul-o, panagtakki, wenno yeast infections (impeksion iti mabagbagi ti babai). Karaman kadagiti nadagdagsen a madi nga epekto daytoy ket Clostridium difficile nga impeksion (maawagan pay iti *C. difficile* wenno *C. diff*), a pakaigapuan ti panagtakki nga agbanag iti nakaro a pannakadangran ti colon wenno bituka ken ipapatay. Mabalin pay a maaddaan dagiti tattao iti nakaro ken mabalin a makapatay nga alerdyi gapu kadagiti antibiotiko.

Saan nga epektibo dagiti antibiotiko kadagiti bayrus, kas iti panateng ken trangkaso, wenno panagbuteg, uray no ti buteg ket natangken, amarilio, wenno berde.

Kasapulan laeng dagiti antibiotiko kas agas kadagiti impeksion gapu iti bakteria. Saan pay a makatulong dagiti antibiotiko kadagiti sumagmamano a kadawyan nga impeksion iti bakteria karaman dagiti kaaduan a kaso ti bronchitis, adu nga impeksion iti sinus, ken sumagmamano nga impeksion iti lapayag.

Ti panagtomar kadagiti antibiotiko, maparnuay ti kumtat a bakteria. Maparnuay ti ikekettat iti antibiotiko no saanen nga iginggina ti bakteria dagiti agas a naaramid a mangpapatay kadakuada.

Tunggal tawen iti Estados Unidos, di nababbaba ngem 2 milion katao ti maimpektaran kadagiti bakteria a kumtat iti antibiotiko. Di nababbaba ngem 23,000 katao ti matay kas resultana.

No kasapulam dagiti antibiotiko, tomarem ida kas mayayon iti pannakaipreskribirda. Makisao iti doktormo no addaanka iti ania man a saludsod maipapan kadagiti antibiotikom, wenno no naaddaanka iti uray ania a madi nga epekto, nangruna iti diarrhea wenno panagtakki, ta mabalin a dayta ket *C. difficile (C. diff)* nga impeksion a masapul a maagasan.

Dagiti reaksion manipud kadagiti antibiotiko ti makagapu iti 1 iti 5 a pannakaipan iti emerhensia a mainaig iti medikasion. Kadagiti ubbing, dagiti reaksion kadagiti antibiotiko ti kangrunaan a kadawyan a makagapu iti pannakaipan iti emerhensia a mainaig iti medikasion.

Dagiti Saludsod nga Amaden iti Propesional a Para Taripato iti Salun-at

No masakit ti anakmo, adtoy ti tallo nga importante a saludsod nga amaden iti propesional a para taripato iti salun-at:

1. Ania ti kasayaatan nga agas para iti sakit ti anakko?

Makarikna iti gin-awa ti anakmo uray no awan ti antibiotiko. Dagiti bayrus iti respiratorio wenno mainaig iti panaganges, kadawyan a maawan kalpasan ti maysa wenno dua lawas uray awan ti agasna. Amaden iti propesional a para taripato iti salun-at maipapan iti kasayaatan a wagas tapno makarikna iti gin-awa ti bagi ti anakmo bayat ti pananglaban daytoy iti bayrus.

Kadawyan a Kondision	Kadawyan a Makagapu			Kasapulan Kadi Dagiti Antibiotiko?
	Bakteria	Bakteria wenno Bayrus	Bayrus	
Panaas iti Karabukob nga Adda Gurigorna	✓			Wen
Nakaro nga Uyek	✓			Wen
Impeksion iti Pagnaan ti Isbo (UTI)	✓			Wen
Impeksion iti Saynus		✓		Mabalin
Impeksion iti Lapayag (middle ear)		✓		Mabalin
Bronchitis/panateng iti barukong (kadagiti nasalun-at nga ubbing ken nataengan)*		✓		Saan*
Gagangay a panateng/panagbuteg			✓	Saan
Panaas iti Karabukob (malaksid no adda gurigorna)			✓	Saan
Trangkaso			✓	Saan

*Segun kadagiti panagadal kadagiti nasalun-at nga ubbing ken nataengan, saan a makapagin-awa dagiti antibiotiko para iti bronchitis.

2. Ania ti masapul a maammuak maipapan kadagiti antibiotiko nga ipreskribirmo ita iti anakko?

Ti antibiotiko a maipreskribir, masapul a ti kangrunaan a maar-aramat a mangagas iti impeksion, idinto a kabassitan ti maipaay a madi nga epekto. Dagiti sumagmamano a kita ti antibiotiko, kas iti fluoroquinolones, napalalo ti pannakainaigda kadagiti nadagsen a madi nga epekto kas iti makapapatay a *C. diff* nga impeksion. Ibalballaag ti Food and Drug Administration (FDA) kadagiti propesional a para taripato iti salun-at nga ipreskribirda laeng ti fluoroquinolones no awan ti madadaan a sabali nga agas. Dagitoy a nabileg nga antibiotiko, masansan a maipreskribirda uray saan a dagitoy ti rekomendado nga agas.

3. Ania ti mabalin nga aramidek tapno matulongak ti anakko a makarikna iti gin-awa?

Mabalin a dagiti pangikkat iti panaas, mangkissay iti gurigor, saline nga isprey wenno patedted iti agong, banios nga apaganem-em, likido a mainum, ken inana ti kangrunaan a wagas tapno matulongan ti anakmo a makarikna iti gin-awa. Maibaga ti propesional a para taripato iti salun-at no kasano a makatulongka a mangalay-ay kadagiti sintomas iti ubing.

Para iti ad-adu pay a maammuan maipapan iti panagpreskribir ken usar ti antibiotiko, bisitaen ti **www.cdc.gov/antibiotic-use.**

Hawaii State Department of Health

CDC